

УДК 373.3.016:812]:001.895

**Сьомак Оксана Володимирівна**

магістр факультету інформаційних технологій і математики

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

e-mail: [Somak.Oksana@vnu.edu.ua](mailto:Somak.Oksana@vnu.edu.ua)

**Ройко Лариса Леонідівна**

кан. пед. наук, доцент кафедри загальної математики та методики навчання інформатики

Волинський національний університет імені Лесі Українки, м. Луцьк

<https://orcid.org/0000-0002-7318-0925>

e-mail: [Royko.Larisa@vnu.edu.ua](mailto:Royko.Larisa@vnu.edu.ua)

## ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ НА УРОКАХ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

**Сьомак О. В., Ройко Л. Л. Використання інтерактивних технологій навчання на уроках у початковій школі.** У статті розглядаються особливості організації освітнього процесу учнів початкової школи з допомогою інтерактивних технологій та створення інтерактивних завдань на основі шаблонів сервісу LearningApps.

**Ключові слова:** інтерактивні технології навчання, інтерактивні завдання, початкова школа, сервіс LearningApps.

**Семак О. В., Ройко Л. Л. Использование интерактивных технологий обучения на уроках в начальной школе.** В статье рассматриваются особенности организации образовательного процесса учащихся начальной школы с помощью интерактивных технологий и создания интерактивных задач на основе шаблонов сервиса LearningApps.

**Ключевые слова:** интерактивные технологии обучения, интерактивные задания, начальная школа, сервис LearningApps.

**Somak O. V., Royko L. L. Use of interactive learning technologies in primary school lessons.** The article considers the peculiarities of primary school educational process organization with the help of interactive technologies and interactive tasks creation based on the templates of the LearningApps service.

**Keywords:** interactive learning technologies, interactive tasks, primary school, LearningApps service.

**ВСТУП.** Особливе місце серед педагогічних технологій у світлі освітніх реформ займає технологія інтерактивного навчання. Розвиток дитини залежить від успішного впровадження інноваційних технологій у початковій школі. Інтерактивні методи навчання спрацьовують через осмислення кожним школярем своєї діяльності. Це допомагає учневі сформувати вміння, навички самостійно вивчити певні явища, процеси, користуючись інформацією.

**Постановка наукової проблеми та її значення.** Сьогодні кожен педагог шукає нові ефективні шляхи вдосконалення освітнього процесу, підвищення зацікавленості учнів у навчанні та зростанні їхньої успішності, формування життєвих цінностей, розвитку самостійності, творчості та допитливості. Опрацьовуючи та аналізуючи основні нормативні документи, сучасну педагогічну літературу, стає зрозуміло, що зміни не можливі без застосування на уроках інтерактивних технологій, які ґрунтуються на діалозі, моделюванні ситуації вибору, вільному обміні думками тощо.

**Аналіз наукових досліджень і публікацій** дозволяє стверджувати, що методологічною основою організації інтерактивного навчання є розробки сучасних педагогів у галузі методів та технологій навчання: А. Алексюка, Ю. Бабанського, Г. Ващенко, Є. Голанта, М. Данилова, І. Лернера, В. Паламарчук, О. Савченко, М. Скаткіна, І. Харламова та ін.

Застосування інтерактивних методів у навчальному процесі були у центрі уваги таких дослідників як О. Біда [1], О. Вауліна, Г. Волошина, О. Єльнікова, Н. Захлюпана, Г. Коберник, Л. Колесник, О. Комар, І. Кочан, Т. Кравченко, М. Крайня, Г. Кривчикова, П. Матвієнко, В. Мельник, Л. Пироженко, Н. Побірченко, О. Пометун та ін., які обґрунтували доцільність застосування інтерактиву для посилення ефективності освітнього процесу. На думку цих науковців, інтерактивність у навчанні можна пояснити як здатність до взаємодії, знаходження у режимі бесіди, діалогу, дії [6].

Розробленням та застосуванням шляхів використання інтерактивних вправ займалися (О. Абдуліна, Т. Браже, С. Гончаренко, В. Горшкова, Ю. Колесніченко, О. Мариновська, Ю. Сьомін, Н. Таланчук, В. Яковлева).

Використанню інтерактивних методів на уроках у початковій школі присвятили свої публікації І. Вітюк, К. Батраченко, Н. Бібік, Н. Груздева, О. Іонова, В. Ільченко, О. Жовнір, Н. Калюжка, О. Шумакова, Л. Фенчак, О. Савченко, Н. Світловська, С. Шпілева, М. Пашкуляк, О. Цюняк, С. Якименко.

Кредо інтерактивного навчання було сформульоване свого часу філософом Конфуцієм: «Те, що я чую, я забуваю. Те, що я бачу і чую, я трохи пам'ятаю. Те, що я чую, бачу, обговорюю, я починаю розуміти. Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок. Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром» [6]. Ці слова є актуальними і сьогодні, оскільки складають основу особистісно орієнтованої моделі навчально-виховного процесу початкової школи.

**Мета дослідження** – розглянути особливості використання технологій інтерактивного навчання у початковій школі.

**ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ Й ОБҐРУНТУВАННЯ ОТРИМАНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДОСЛІДЖЕННЯ.** Якщо йти за етимологією, то термін «інтерактив» прийшов до нас з англійської мови від слова «inter» – взаємний і «act» – діяти. Інтерактивний – здатний до взаємодії, діалогу. Інтерактивне навчання – це специфічна форма організації пізнавальної діяльності, яка має передбачувану мету – створити комфортні умови навчання, за яких кожен учень відчуває свою успішність, інтелектуальну спроможність [5].

У педагогічному словнику наводиться наступне визначення: «Інтерактивне навчання (від лат. «interaction» – взаємодія) – навчання, побудоване на взаємодії учнів з навчальним оточенням, навчальним середовищем, що служить сферою засвоєння знань» [2]. Суть інтерактивного навчання полягає у тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії всіх учнів. Учитель та учні є рівноправними суб'єктами навчання.

На основі вище викладеного, можна зробити висновок, що інтерактивна технологія навчання – це така організація навчального процесу, за якої кожен учень має конкретне завдання, за яке він повинен публічно прозвітувати, адже від його діяльності залежить якість виконання завдання поставленого перед усім класом.

Для ефективного застосування інтерактивних технологій педагог має ретельно планувати свою роботу [4]:

– використовувати методи, котрі відповідають віковим можливостям учнів, їхньому досвіду роботи з інтерактивними методами;

– давати завдання для попередньої підготовки: прочитати, обміркувати, виконати самостійні підготовчі вправи;

– добирати для заняття таку інтерактивну вправу, яка давала б школярам «ключ» до засвоєння теми;

– упродовж інтерактивної вправи виділяти час для її обмірковування, щоб учні сприйняли її серйозно, а не виконали механічно;

– на одному занятті використовувати один-два (максимум) інтерактивних методи, а не їх калейдоскоп;

– проводити неквапливе обговорення за підсумками виконання інтерактивної вправи, у тому числі актуалізуючи раніше вивчений матеріал.

На різних структурних етапах уроку пропонуються різні інтерактивні завдання:

I етап – *Мотивація* (основна мета – сконцентрувати увагу школярів на проблемі і викликати інтерес до обговорюваної теми).

Основні інтерактивні вправи цього етапу:

- «Вилучи зайве»
- «Роз'єднай слова»
- «Криголам»
- «Банани»

- «Мікрофон»
- «Задом наперед»
- «Скринька скарг»

II етап – *Оголошення, представлення теми та очікуваних навчальних результатів* (основна мета – забезпечити розуміння учнями необхідності їхньої діяльності).

Основні інтерактивні вправи цього етапу:

- «Дешифрувальник»
- «Морський бій»
- «Загадкові будиночки»
- «Мікрофон»

III етап – *Надання необхідної інформації* (основна мета – дати учням достатньої інформації, щоб потім на її основі виконувати практичні завдання).

Основні інтерактивні вправи цього етапу:

- «Мозковий штурм»
- «Морський бій»
- «Карусель»
- «Діаграма Вена»
- «Кути»
- «Системний оператор»
- «П'ять слів- три слова»
- «Кубування»
- «Інтерв'ю за кроки»
- «Гронування»

IV етап – *Інтерактивна вправа* (основна частина уроку, що займає 50 – 60 % часу на уроці. Її метою є практичне засвоєння навчального матеріалу, досягнення поставлених цілей уроку).

Основні інтерактивні вправи цього етапу:

- «Система позначок»
- «Допомога»
- «Ажурна пилка»
- «Читання з передбаченням»
- «Пошуки скарбу»
- «Пішохідний тур»
- «Прес-метод»
- «Обери позицію»
- «Добре – погано»
- «Навчаючи – вчуся»

V етап – *Рефлексія* ( підбиття підсумків), оцінювання результатів уроку (основна мета – згадати, виявити й усвідомити основні компоненти діяльності – її зміст, тип, способи, проблеми, шляхи їх вирішення, отримані результати).

Основні інтерактивні вправи цього етапу:

- «Сенкан»
- «Незакінчені речення»
- «Інтерв'ю»
- «Абетковий суп»
- «Від А до Я»
- «Виграш у лотереї»
- «Тестування»
- «Трихвилинне есе»
- «Крісло автора»

Наприклад, метод «Карусель» можна використати на уроках математики під час перевірки засвоєння таблиці множення. Діти утворюють два кола, ставши парами обличчям один до одного. Хто стоїть у внутрішньому колі (воно нерухоме), називає табличні приклади своїм парам, а хто в зовнішньому – відповіді до них. По сигналу (наприклад, дзвінок)

зовнішнє коло пересувається на одного учня за годинниковою стрілкою. Так робота продовжується в новостворених парах (рис.1).

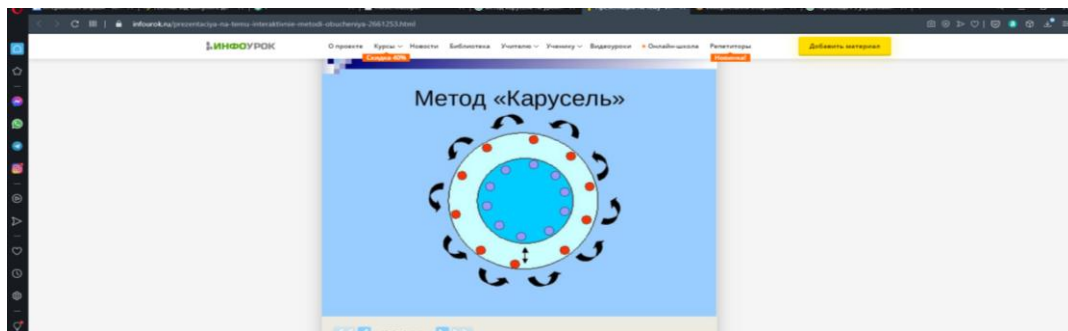


Рис. 1. Фрагмент зображення методу «Карусель»

Зупинимось на характеристиці сервісу LearningApps, котрий є додатком web 2.0 для підтримки освітніх процесів у навчальних закладах різних типів [7]. Середовище LearningApps має мультимовний інтерфейс, що дозволяє його використовувати у навчальних закладах різних країн. На даний момент до переліку мов інтерфейсу додано українську мову, перекладені загальні текстові рядки та всі рядки, що стосуються різних вправ.

Під час виконання інтерактивних завдань, створених у середовищі LearningApps, учні можуть перевірити і закріпити свої знання в ігровій формі, що сприяє формуванню пізнавального інтересу школярів.

Кожна вправа, створена у середовищі LearningApps, має свою URL-адресу, а також адресу сторінки для повноекранного відображення завдання. Сервіс також надає можливість отримання коду для того, щоб інтерактивні завдання були вбудовані на сторінки сайтів або блогів.

Створення завдань у середовищі LearningApps здійснюється з використанням вбудованих шаблонів. Спочатку обираємо у полі «Категорія» необхідну предметну галузь і натискаємо «Перегляд вправ» (рис. 2.).



Рис. 2. Фрагмент зображення «Категорія: Інформатика» в LearningApps

У розкритому переліку вправ обираємо ту, що зацікавила нас і переходимо у режим «Створення вправи» (рис. 3.).

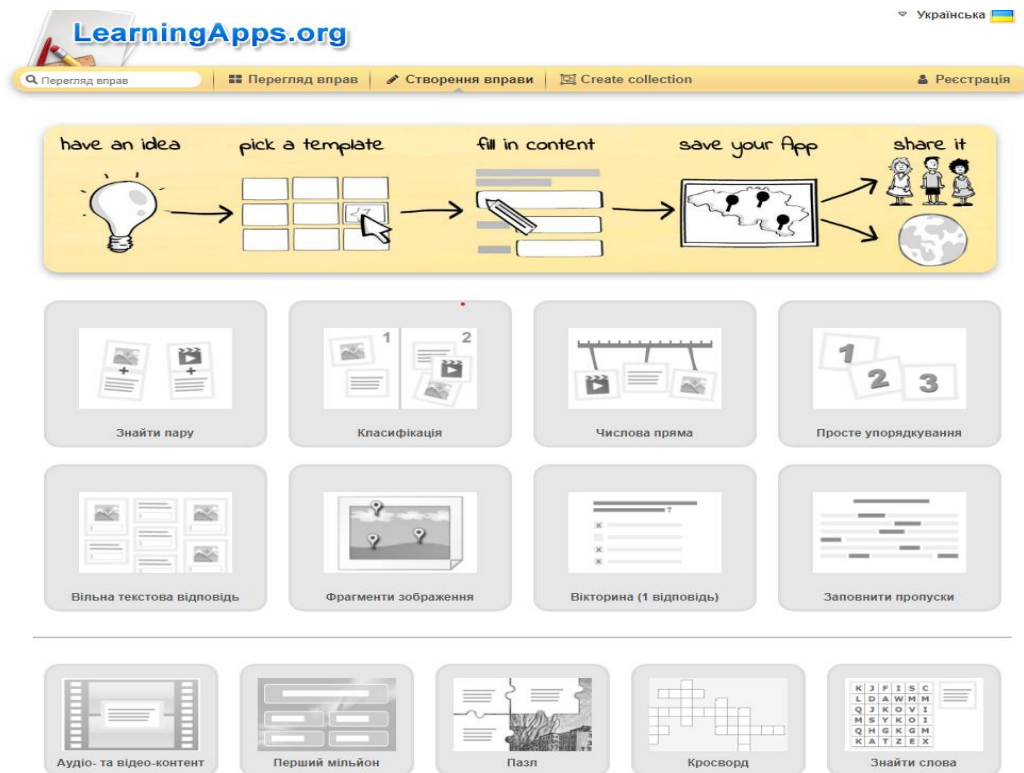


Рис. 3. Фрагмент зображення «Створення вправ» в LearningApps

Інтерактивна методика проведення уроків забезпечує розвиток наступних умінь та навичок школярів [3]:

- критично аналізувати інформацію;
- висловлювати та аргументувати власні погляди;
- описувати, аналізувати та зіставляти процеси й явища суспільного розвитку;
- брати на себе відповідальність;
- давати власну оцінку та формулювати належні судження;
- робити вибір і займати власну позицію;
- вести переговори, досягати компромісу та консенсусу;
- впливати на процес прийняття рішень;
- толерантно вирішувати конфлікти.

Уроки, які проводяться з використанням інтерактивних методів мають наступні особливості [8]:

- працюють виключно усі учні класу;
- спостерігається висока активність школярів під час заняття;
- для успішного вирішення завдань використовуються різноманітні види пізнавальної, розумової та навчальної активності;
- створюється максимально демократична атмосфера, учні самостійно діють, приймаючи рішення на свою відповідальність;
- досягається висока ефективність засвоєння матеріалу.

**ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.** Інтерактивні технології навчання містять чітко спланований очікуваний результат навчання, окремі інтерактивні методи і прийоми стимулюють процес пізнання, розумові й навчальні умови і процедури, за допомогою яких можна досягнути запланованих результатів [3], [4].

При використанні інтерактивних методів, окрім зростання рівня знань, в учнів розвивається логічне мислення, зв'язне мовлення, пам'ять, увага, здатність до самостійного пошуку інформації, самоаналізу та аналізу думок інших, школярі вчаться давати короткі, лаконічні відповіді, слухати інших, з повагою ставитися до думки однокласників, формується вміння спілкуватися у колективі, вміння товаришувати та допомагати, з'являється вмотивованість навчання, зацікавленість певним навчальним предметом.

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Використання інтерактивних технологій навчання в професійній підготовці майбутніх учителів: монографія / за ред. Н. С. Побірченко, Н. С. Баліцька, О. А. Біда. – К.: Наук, світ, 2003. – 284 с.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – К.: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Дівакова І. І. Інтерактивні технології навчання у початкових класах / І. І. Дівакова. – Тернопіль: Мандрівець, 2010. – 180 с.
4. Каленюк Л. В. Інтерактивні технології – перспектива розвитку: використання інтерактивних технологій в навчальному процесі початкової школи // Розкажіть онуку. – 2010. – № 5, Вип. 2. – С. 8-30.
5. Побірченко Н., Коберник Г. Інтерактивне навчання в системі освітніх технологій // Початкова школа – 2004. – №10, С. 8 – 10.
6. Пошетун О. Інтерактивні технології навчання: теорія і практика / О. Пошетун, Л. Пироженко. – К.: Вища школа, 2002. – 136 с.
7. Приходько Л.А., Сьомак О.В. Використання додатків Google для підтримки дистанційного навчання учнів початкової школи / Л.А.Приходько, О.В.Сьомак // Збірник матеріалів Всеукраїнської науково-практичної конференції «Тенденції та перспективи розвитку освіти, науки та технології в епоху трансформаційних процесів». – Луцьк: Вежа, 2021, С. 207–210.
8. Рубан К.П. Використання навчальних інтерактивних флеш-вправ на уроках у початковій школі / К.П. Рубан // Комп'ютер у школі та сім'ї: наук.-метод. журн. – 2014. – №3, С.38-41